

Maar om te overdenken, te bezinnen en te laten bezinken, om te luisteren, te luisteren — maar daarvoor hebben we toch geen tijd!

Ja, wel wat renteniers; en wat oude vrouwtjes; en natuurlijk de dominee, maar diens vak is het toch ook! Maar wij hebben het heusch te druk; kantoor, school, vereniging; de krant, enzovoort. En voor het Woord geen tijd!

Het staat daar, en het wacht. God schreef het met groote letters, en het ligt te wachten in het venster van uw ziel, of ge ook tijd zult hebben om te luisteren in de bewogenheid van den tijd naar het Woord van uw Heere, die komt.

Want het is Advent; het Maranatha roept — en hebt gij geen tijd om in het voorbijgaan te luisteren naar het Woord?

C. B.

KERKELIJK LEVEN

Voorstellen inzake den kerkelijken liederenschat. (II.)

Nog enkele mededeelingen uit het rapport behooren aan onze lezers te worden doorgegeven.

De eerste betreft den thans reeds in gebruik zijnden bundel „Eenige Gezangen“. Gevraagd was, dezen bundel nog eens te „overzien“. Thans wordt door de deputaten voorgesteld, den bundel maar te laten zooals hij is.

Men behoeft aan dit voorstel zich niet te stooten, want het ligt feitelijk geheel in de lijn van de gedachten, die beheerschend zijn in het rapport over de nieuw-voorgestelde liederen; wij spraken er reeds over.

Slechts verdient nog opmerksaamheid, dat wordt voorgesteld, de eerste berijming der Twaalf Artikelen niet meer op te nemen. Redenen: a) er is nog een tweede; b) de melodie is „zeer moeilijk“; c) wat doen wij met dat nare woord „kerkgenootschap“? Tevens wordt dan voorgesteld, dat voor de tweede berijming der Twaalf Artikelen de nieuwe melodie gekozen worde, die reeds opgenomen is in de aan de Utrechter synode gedane voorstellen.

Een tweede mededeeling nog: door Amsterdam-West was gevraagd, den thans bestaanden psalm-bundel (berijmingen) te herzien uit een oogpunt van bijbel en confessie. De deputaten erkennen volmondig, dat het voorstel van Amsterdam-West uitgaat van een juiste gedachte, en dat de bestaande psalmberijming op vele plaatsen inderdaad ondeugdelijk is. Maar zij achten het beter, te wachten tot we eerst een nieuwe vertaling van de psalmen hebben. „Is deze er, dan kan daarna de berijming met de nieuwe vertaling in overeenstemming gebracht worden“.

Wanneer we dus vóór de aanvaarding van dit rapport het dan óók nog erover eens kunnen worden, wanneer „wij“ geacht kunnen worden, een nieuwe vertaling te „hebben“, en vooral, wat hier onder „wij“ verstaan moet worden, gelijk ook onder „hebben“, dan kunnen we ons de strekking van dit voorstel klaar voor oogen stellen. Misschien zou die vraag te stellen zijn (opdat men bewust stemme) vóór de stemming. Dan zal ze wel vrij moeilijk blijken. Maar misschien kunnen we dan ongeveer uittrekken, tegen welken tijd Amsterdam-West aan de beurt komt. Misschien is het oog geslagen op de nieuwe vertaling, die door het Ned. Bijbelgenootschap ondernomen wordt, en waarvan we onlangs hier in twee artikelen melding hebben gemaakt.

* * *

Tot zoover over den kerkzang dus.

Vatten we onze indrukken samen, dan is het in een enkel woord te doen: zonder enthousiasme, maar met groote nuchterheid, schijnen ons de voorstellen te aanvaarden.

Zonder enthousiasme; ik onderstel dit ook bij de deputaten zelf niet.

Waren we niet in Nederland, en was ons gereformeerde volksdeel niet zoo hopeloos verscheurd, en werden de verscheurders der eenheid niet zoo vertroeteld en naar de oogen gekeken, en dus in hun doen gesterkt, en werd door al die bedrijven het gereformeerde denkende volk niet kunstmatig afgesloten van de door God ontsloten bronnen van eenvoudige kennis en logica, ja, dan...

Dan zouden we rustig kunnen praten over de kwestie van gezangen, en over de mogelijkheid van nieuwe liederen, en over heel veel andere zoete wenschen, die daar in menig hart stilletens leven inzake den kerkzang, ook in het mijne. Dan zouden we kunnen zeggen: er is veel meer moois dan van vriend Da Costa, en er zijn nog veel meer bijbelteksten, die men in lied kan geven, en we behoeven sommige daverende dingen, die nu uit Da Costa worden voor den dag gehaald niet te aanvaarden. Want dan hadden we een rustige sfeer, en behoeften niet te vreezen, dat er weer een of andere sectegeest opstond, om het spel van Mirjam's reien te verdoeven, en de dominees te maken tot heimelijk onwillige knechten van een dwaas indeelings-systeem; getrouwen zonder, half-getrouwen met zoo'n enkel, ontrouwen met veel

„liederen“. Dan konden we veel verder komen.

Maar aangezien de wet Gods één is, en dus het zeer nadrukkelijke gebod van rekenen met de zwakken en onwetenden en verleiden ook een generale synode bindt, daarom meen ik, zonder enthousiasme (dat ons nu al vaak parten gespeeld heeft), maar des te meer met volle bewustheid, te mogen bepleiten, wat hier voorgesteld wordt.

Het is „op zichzelf“ niet, wat ik zou begeeren, en ik vermoed, dat het „op zichzelf“ evenmin is, wat de deputaten hoofd voor hoofd zouden begeeren.

En juist daarom moeten we ertoe meewerken; want ook in dezen heeft de geest van den (zingenden) profeet den profeet onderworpen te zijn.

* * *

Misschien zie ik niet geheel en al mis, als ik onder dit aspect de dingen zie. Ik zal niet het debat ophalen over de vraag, of in onze kerken „een roes“ geheerscht heeft inzake deze en dergelijke desiderata, ja, dan neen. Voor mijzelf geloof ik, dat we nu langzamerhand een weg opgestuurd zijn, die zich van experimenten vrij houdt. Bij dezen bundel juichen kan ik niet, evenmin als ik een juichtoon bij de voorstellers onderstel. Maar ik acht de jubelstemming in elk geval verkeerd, alleen de nuchtere aanvaarding van den regel, die eens tusschen Christus en Simon Petrus verhandeld is: opdat wij hen (voor wier toekomst we nog te bidden hebben) niet „ergeren“, opdat wij door thans voorzichtig te zijn, de gelegenheid behouden, hen straks met klem te plaatsen voor de gróóte centrale eischen van het woord der gezagvoerende openbaring, ga heen, en vang dien visch, en betaal de belasting. Welnu, „opdat wij hen niet ergeren“, — neem dezen bundel aan.¹⁾

Het hier ingenomen standpunt wil niet eenzelfde houding bepleiten, als onlangs door de chr. geref. synode aangenomen is, toen ze over een ingediend voorstel alzóó besliste: „niet doen“, want: „de geestelijke basis ontbreekt“.

Want als hetgeen voorgesteld wordt, inderdaad geboden is, dan is zulk een argument onjuist.²⁾ Indien Gods openbaringswoord iets van ons eischt, dan geldt nog altijd de catechismus, (zou men zoo zeggen) die volhoudt, dat God geen onrecht doet, als Hij van ons eischt, wat wij niet kunnen doen (laat staan: niet willen, zoude ik hebben gezegd). De „geestelijke basis“ (als samenvatting van wat „bij het volk“ zoo al voorhanden is) mag nooit de maatstaf zijn, waarnaar de actuele daad door ons bepaald wil worden.

Maar we staan hier voor één van die punten, waarover b.v. in Paulus' brieven de eisch van met-de-zwakken-rekenen duidelijk gesteld wordt.

Welnu, als we het aanvaarden of niet-aanvaarden van de voorstellen, en het nóg-minder dan wel het nóg-méér-verlangen, los maken van wat Paulus hier gebiedt, dan krijgen we juist de geestelijke-basis-theorie, die verwerpelijk is. Dan zal de één zeggen: ik voel me „geestelijk gestemd“ vóórmeer, de ander vóór „minder“, de derde tegen alles. En dan blijven we stumperen. Maar laat ook hier de wet onze geestelijke basis schóppen, leggen; dan wordt het paradox doorzichtig, dat wie dezen bundel nu eigenlijk niet overal zoo mooi vindt (Da Costa, b.v.), of graag nog veel verder zou willen, — dat die het best in staat is, er vóór te stemmen. Want hij is door het gebod van Paulus, en door de belasting-betaling van Petrus, van den roes bevrijd. Zoowel van den roes, die te veel, als van dien anderen, die te weinig, of helemaal niets wil.

In dezen zie ik in dit rapport een goed geschenk: we kunnen er nuchter tegenover staan, en nuchter er vóór zijn.

Heeft het wat omzwervingen moeten kosten, eer de Geref. Kerken tot dit nuchtere standpunt konden komen, dan is dat, zoo men wil, een beschamende ontdekking.

Maar dat we daartoe nog na al die omzwervingen hebben mogen komen, dat is toch weer een vertroostende ontdekking.

* * *

Tenslotte geeft het hier besproken rapport ook een orde voor den eeredienst.

Zonder zich uit te spreken over de vraag of hetgeen vroeger inzake den eeredienst voorgesteld werd, de erop uitgebrachte kritiek al of niet verdiend heeft, meenen de deputaten, dat de daarover gevoerde discussie en de dienaangaande genomen besluiten voor hen geen quantité negligeable zijn mocht. Zij hebben zich daarom in de lijn van de geschiedenis bewogen, en zich, met behoud van de gedachte, dat er moest worden voortgegaan, toch zooveel mogelijk aangesloten bij het bestaande.

Van directe beteekenis, voor wat den zichtbaren gang van zaken betreft, is dat bij aanvaarding dezer voorstellen de voorlezer, die toch al op ettelijke plaatsen het veld geruimd had, geheel zal verdwijnen. De deputaten, aldus zeggen ze zelf,

¹⁾ Zie „Uit de Schrift“ over dien tekst, vorige jaargang.
²⁾ Hiermee is niet gezegd, dat wij óók niet voor zulke „argumentaties“ vatbaar zijn. Helaas zijn we dat wel, zie maar sommige histories.

„waren van oordeel, dat zoowel de afkondiging van de Wet des Heeren als de belijdenis des geloofs niet behooren tot de pralectuur, die door den voorlezer of ouderling zonder meer kan geschieden, maar de bedoeling heeft om de Wet des Heeren in naam des Heeren aan de gemeente voor te houden en namens de gemeente haar Christelijk geloof te belijden voor Gods aangezicht, zooals dit ook in ons Avondmaals-formulier geschiedt. Aangezien de Dienaar des Woords zoowel de mond Gods is tot de gemeente als de mond der gemeente tot God, meenden ze, dat beide handen lingen door den Dienaar des Woords behooren te geschieden en de beteekenis van deze handeling door de inleidende formule duidelijk in het licht moet worden gesteld.“

Hun voorstel voor de orde van den eeredienst luidt daarom aldus:

Liturgie voor de morgengodsdienst-oefening op den Dag des Heeren.

1. Votum: Onze hulpe is in den naam des Heeren, die hemel en aarde gemaakt heeft. Amen.

2. Zegenroet: Genade zij U en vrede van God onzen Vader en den Heere Jezus Christus. Amen.

of

Genade zij U en vrede van Hem die is, en die was, en die komen zal; en van de zeven Geesten, die voor zijnen troon zijn; en van Jezus Christus, die de getrouwe getuige is, de eerstgeborene uit de dooden, en de Overste der koningen der aarde. Amen.

3. Zingen.

4. Verkondiging van de Wet des Heeren. Geliefden in den Heere Jezus Christus, stelt U voor het aangezicht des Heeren en hoort aan de heilige wet, die Hij ons op Sinaï gegeven heeft: Exodus 20:2-17. Het staat in de vrijheid der kerken hieraan toe te voegen de korte samenvatting der wet, gelijk Christus ons die gegeven heeft in Mattheus 22:37-40.

Na de verkondiging der wet kan een toepasselijk lied door de gemeente gezongen worden zooals Ps. 130:2, 143:2, vers 9 van de berijming der tien geboden, vers 6 van de berijming van het gebod des Heeren.

5. Voorlezing van een gedeelte der Heilige Schrift.

6. Gebed (openbare belijdenis der zonde, bede om een zegen over de bediening des Woords, voorbede voor de Overheid en voor allen nood der Christenheid.)

7. Zingen.

8. Collecte.

9. Bediening des Woords.

10. Dankzegging.

11. Zingen.

12. De zegen: Verheft uwe harten tot God en ontvangt den zegen des Heeren:

De Heere zegene U en behoede U;

De Heere doe zijn aangezicht over U lichten en zij U genadig;

De Heere verheffe zijn aangezicht over U en geve U vrede. Amen.

of

De genade des Heeren Jezus Christus en de liefde Gods en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met U allen. Amen.

Liturgie voor de namiddaggodsdienst-oefening op den Dag des Heeren.

1. Votum: Onze hulpe is in den naam des Heeren, die hemel en aarde gemaakt heeft. Amen.

2. Zegenroet: Genade zij U en vrede van God onzen Vader en den Heere Jezus Christus. Amen.

of

Genade zij U en vrede van Hem die is, en die was, en die komen zal; en van de zeven Geesten, die voor zijnen troon zijn; en van Jezus Christus, die de getrouwe getuige is, de eerstgeborene uit de dooden, en de Overste der koningen der aarde. Amen.

3. Zingen.

4. Belijdenis des geloofs: Geliefden in den Heere Jezus Christus, stelt U voor het aangezicht des Heeren en laat ons met mond en hart belijdenis doen van ons algemeen ongetwijfeld Christelijk geloof, sprekende aldus:

Ik geloof in God den Vader enz.

Het zal in de vrijheid der kerken staan na deze belijdenis des geloofs een toepasselijk lied te laten zingen zooals de slotzang van den Avondzang.

5. Voorlezing van een gedeelte der Heilige Schrift.

6. Gebed om een zegen over de bediening des Woords.

7. Zingen.

8. Collecte.

9. Bediening des Woords naar aanleiding van de Zondagsafdeeling van den Catechismus.

10. Dankzegging.

11. Zingen.

12. De zegen: Verheft uwe harten tot God en ontvangt den zegen des Heeren:

De Heere zegene U en behoede U;

De Heere doe zijn aangezicht over U lichten en zij U genadig;

De Heere verheffe zijn aangezicht over U en geve U vrede. Amen.

of

De genade des Heeren Jezus Christus en de liefde Gods en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met U allen. Amen.

Naar mijn meening is de groote beteekenis van deze voorstellen, dat de preek niet in gedrang komt en niet wordt opgeofferd aan een z.g. liturgie (d.w.z. aan een veelheid van andere liturgische verrichtingen). Als ik het wel zie, beteekent dit een zelfstandig positie kiezen tegenover nieuwere liturgische „problemen“ en tevens een overwinning, in een belangrijk tijdperk, van hier dreigende gevaren. Maar omdat toelichting van dit gevoelen te veel ruimte zou nemen, bewaar ik ze liever tot het volgend nummer.

K. S.

Uit de verschenen atige bezetsel.

Nadru. christen kan zijn.

Maar school v op dinge.

En als van hem doen, ne goede da.

Freud a het is d om dit g.

geven. Wel is thousiast oordeeld maken, praal.

Popula met de canenter zijn, wa kunnen govaar k.

Popula groote k teerlust dat men bedenkel brengt.

En be dan is l De me zij gelie Voor t minder.

Zij zijn dan voor Toch te genez bewustzi.

Daarom medici de mens veronal die niet darm-pat zouden maar di allerlei op men lyse zich.

We he zeer gez ders van

Maar het begi Freudina men hel

De gr jeugdege voorheen zeer mi

Nu de traumata vorm oo leven.

Wij ge nen ook te doen, Daarv

We w en opvo opvoedin volgen k

Met e erving. Op mi vader. Z van hui soms wi nergens

Het g bepaald thuis dil lement, andere l

Het vi den rege bed gaa nerveusj

Eigens zonderd, lijke wor